

MARIN BUCĂ

**DICȚIONAR
DE OMONIME**

METEOR
PRESS

A

ABA

ABA¹ s.f. (< tc. *aba* (reg.) „pănură”, „postav gros”) **1.** Țesătură groasă de lână din care se confeccionează haine țărănești; (reg.) pănură. **2.** Haină făcută din această țesătură.

ABA² interj. (et. nec.) (inv.) Exclamație care exprimă mirarea (în propoziții interogative) sau cu care se atrage atenția celui căruia i se vorbește.

ABATE

ABATE¹ vb. (< lat. *abbatere*) **1.** A (se) îndepărta de la un drum, a devia. **2.** (fig.) A (se) îndepărta de la o normă, de la o linie de conduită sau de judecată etc. **3.** A (se) opri (în treacăt) undeva (părăsind drumul inițial). **4.** (despre fenomene ale naturii, calamități, nenorociri) A se manifestă, a se produce (pe neașteptate). **5.** A-i trece prin minte.

ABATE² vb. (< fr. *abattre*) **1.** A culca la pământ, a dărâma, a doborât. **2.** (fig.) A deprima, a măgnu.

ABATE³ s.m. (< it. *abbate* < lat. *abas*, *-atis* „abate”) **1.** Egumen, stareț (la catolici). **2.** Titlu onorific dat unor preoți catolici; persoană care poartă acest titlu.

ABATERE

ABATERE¹ s.f. (< *abate¹*) **1.** Îndepărțare de la un drum, deviere. **2.** (fig.) Încălcare a unei norme, a unei linii de conduită sau de judecată etc. **3.** (tehn.) Diferență dintre dimensiunea reală a unei piese și cea proiectată.

ABATERE² s.f. (< *abate²*) (franțuzism) **1.** Culcare la pământ, dărâmare, doborâre. **2.** (fig.) Deprimare, măhnire.

ACAR

ACAR¹ s.m. (< *ac + -ar*) Muncitor feroviar care schimbă acele macazului, macagiul.

ACAR² s.n. (< *ac + -ar*, cf. fr. *aiguillier*) Cutie pentru ace.

ACAR³ s.n. (et. nec.) Instrument de alamă sau de fier cu capetele curbatе care susține conciul țărăncilor.

ACAR⁴ adv. (< magh. *akăr*) (reg.) Măcar, ori.

ACĂRITĂ

ACĂRITĂ¹ s.f. (< *acar¹ + -ită*) (Mold.) Acar¹.

ACĂRITĂ² s.f. (< *ngr. + -ită*) (reg.) Căpușă (*Ixodes*).

ACĂRITĂ³ s.f. (et. nec.) (pop.) Cutiută în care se păstrează cele necesare pentru cusut: ace, ață, degetar etc.

ACHIU
ACHIU¹ s.m. (< lat. *apium*) (bot.; înv.) Telină (*Apium graveolens*).

ACHIU² s.m. ((1) < rus. *ky*, pol. *kij*; (2) fr. *acquit* < *acquitter*) 1. Prima bilă de încercare la jocul de biliard, care stabilește persoana care începe partida. 2. Tac.

ACINA

ACINA¹ vb. (et. nec.) (reg.) A se speria foarte tare.

ACINA² vb. (et. nec.) (reg.; despre lună) A răsări târziu, după răsărîtul soarelui.

ACONIT

ACONIT¹ s.m. (< fr. *aconit*, it. *aconito*, lat. *aconitum*, ngr. *akóniton*) (bot.) Plantă erbacee, din familia ranunculaceelor, otrăvitoare, cu flori albastre-violet, întrebuițată în medicină; omag (*Aconitum variegatum*).

ACONIT² s.m. (< gr. *Aconites*) Membru al unei populații antice, din Sardinia.

ACORIE

ACORIE¹ s.f. (< fr. *acorie* < gr. *a „fără” și koros „sațietate”*) Lipsa senzației de sațietate la masă.

ACORIE² s.f. (< fr. *acorie* < gr. *a „fără” și kore „pupilă”*) (med.) Anomalie congenitală care constă în absența pupilei.

ACRIS

ACRIS¹ s.n. (< *acru* + *-iş*) (Trans.; Ban.; înv.) Zer înăcrit sau jîntiță folosită pentru acrirea mâncării.

ACRIS² s.m. (< *acru* + *-iş*) (bot.; pop.) Măcriș (*Rumex acetosa*).

ACRU

ACRU¹ s.m. (< lat. *acru*, fr., engl. *acre*) Unitate de măsură pentru suprafețe de teren egală cu aproximativ 4.047 m².

ACRU², -Ă, adj. (< lat. *acrus*, forma pop. a lui *acer*) 1. Care are gustul caracteristic oțetului, lămăii etc. 2. (pop.; despre fructe) Necopt. 3. (fig.) Supărăcios, ursuz, morocănos.

AER

AER¹ s.n. (< lat. *aer*, *aeris*, cu unele sensuri după fr. *air*) 1. Amestec de gaze care formează straturile inferioare ale atmosferei. 2. Atmosferă, văzduh. 3. Aspect, înfățișare; expresie.

AER² s.n. (< gr. biz. *aer* prin intermediu sl. *airū*; cf. și ngr. *aer*) 1. Tesătură pictată, brodată sau țesută cu chipul lui Hristos cu care se acoperă vasele liturgice; poalele de la icoane. 2. Tesătură pe care este pictată sau țesută punerea în mormânt a lui Iisus și care simbolizează piatra cu care Iosif din Arimateea a astupat mormântul lui Iisus; epitaf.

AFFECTA

AFFECTA¹ vb. (< fr. *affecter*, refacere după lat. *affectare* „a fasona”, „a prepara”) 1. A destina (o sumă de bani, o cantitate de materiale etc.) unui anumit scop. 2. (inv.) A ipoteca.

AFFECTA² vb. (< fr. *affecter* < lat. *affectare*, influențat de lat. *affectus* „sentiment” și < lat. *afficere* „a afecta”) 1. A îndurera, a încrsta, a măni. 2. A impresiona. 3. A simula o anumită stare sufletească. 4. (peior.) A-și da aere, a se sclifosi.

AFFECTARE

AFFECTARE¹ s.f. (< *afecta¹*) 1. Destinare (a unei sume de bani, a unei cantități de materiale etc.) unui anumit scop. 2. Ipotecare.

AFFECTARE² s.f. (< *afecta²*) 1. Îndurerare, încrsta, măhnire. 2. Impresionare. 3. Simulare a unei anumite stări; prefăcătorie. 4. Comportare nefirească.

AFFECTAT

AFFECTAT¹, -Ă adj. (< *afecta¹*) (despre sume de bani, cantități de materiale) 1. Destinat unui anumit scop. 2. Ipotecat.

AFFECTAT², -Ă adj. (< *afecta²*) 1. Îndurerat, încrstat, măhnit. 2. Prefăcut, nenatural. 3. (muz.) Exagerat.

AFIN

AFIN¹ s.m. (< pol. *afyny*, ucr. *afini*) Arbust de munte, ramificat, cu frunze oval-alungite, cu fructe mici și negre, comestibile (cu gust acrisor) (*Vaccinium myrtillus*).

AFIN², -Ă adj., s.m. (< lat. *affinis*) (jur.) (persoană) înrudită prin alianță.

AGNATĂ

AGNATĂ¹ s.f. (< fr. *agnat*, lat. *agnatus*) (jur.) Rudă pe linie paternă.

AGNATĂ² s.f. (< fr. *agnathes*) 1. (la pl.) Clasă de vertebrate acvatice lipsite de maxilarul inferior. 2. (la sg.) Animal care face parte din această clasă.

AGONIC

AGONIC¹, -Ă adj., s.m.f. (< fr. *agonique*) 1. adj. Referitor la agonie.

2. s.m.f. adj. (persoană) aflată în agonie.

AGONIC², -Ă adj. (< germ. *agonisch*) (fiz.; i.s.) Curbă agonică = linie de declinație magnetică zero; agonă.

AGONIST

AGONIST¹ s.m. (< germ. *Agonist*) Atlet.

AGONIST², -Ă s.m., adj. (< fr. *agoniste*) (mușchi) care produce o relaxare.

AGREGAT

AGREGAT¹ s.m. (< rus. *agregat*) 1. (min.) Asociere de roci cristaline unite între ele prin juxtapunere. 2. (chim.) Asociere de molecule. 3. Grup de mașini care lucrează împreună pentru realizarea unei operații tehnice.

AGREGAT², -Ă adj., s.m. (< fr. *agrégé*) 1. adj. (rar) Care s-a unit într-un tot. 2. adj. (bot.; despre organe sau despre indivizi foarte apropiati unii de alții) Care se naște din același punct. 3. s.m. (ieșit din uz) Profesor universitar care funcționează pe lângă o catedră condusă de alt profesor.

AGROFIL

AGROFIL¹, -Ă adj. (< fr. *agrophile* < gr. *agros* „câmp”, „ogor” și *phileo* „a iubi”) (despre plante) Care crește pe terenuri cultivate.

AGROFIL², -Ă adj. (< fr. *agrophille*, lat. *agrophillus* < gr. *agros* „câmp” și *phillon* „frunză”) Cu frunze graminee.

AI

AI¹ interj. (f. o.) (fam.) Exclamație care exprimă durere, spaimă, uimire.

AI² *interj.* (f. o.) (fam.) Exclamație cu sens interogativ.

AI³ *s.m.* (< fr. *ai*) Mamifer arboricol de talie mică din America de Sud și Madagascar (*Danbontonia madagascarenzis*).

AI⁴ *s.m.* (< lat. *alium*) (reg.) Usturoi.

AIEPTA

AIEPTA¹ *vb.* (m. l. *ajectare*) (reg.) **1.** A-și lua avânt. **2.** A arunca un lucru cu putere. **3.** (fig.) A se mândri. **4.** A aranja (un obiect de îmbrăcăminte). **5.** A îndruma pe calea cea dreaptă.

AIEPTA² *vb.* (< lat. *allectare*) **1.** A (se) îndemna la o placere. **2.** A (se) amăgi. **3.** A reflecta asupra unui lucru.

AIEPTARE

AIEPTARE¹ *s.f.* (< *aiepta¹*) **1.** Avânt. **2.** Aruncare puternică. **3.** Mândrie. **4.** Aranjare (a unui obiect de îmbrăcăminte). **5.** Îndrumare.

AIEPTARE² *s.f.* (< *aiepta²*) **1.** Îndemna la o placere. **2.** Amăgire. **3.** Reflectare.

AIEPTAT

AIEPTAT¹ *s.n.* (< *aiepta¹*) Aieptare¹. **AIEPTAT²** *s.n.* (< *aiepta²*) Aieptare². **AIEPTAT³, -Ă** *adj.* (< *aiepta¹*) (reg.)

1. Avântat. **2.** Aruncat cu putere. **3.** Aranjat.

AIEPTAT⁴, -Ă *adj.* (< *aiepta²*) (reg.) **1.** Îndemnat. **2.** Aranjat. **3.** Reflectat.

AIURIT

AIURIT¹ *s.n.* (< *aiuri*) (rar) Bâiguit.

AIURIT², -Ă *s.m.f., adj.* (< fr. *ahuri*) **1.** *s.m.f., adj.* (persoană) care este zăpăcit(ă). **2.** *adj.* Trăsnit.

ALAT

ALAT¹ *s.n.* (et. nec.) Dependințele gospodăriei.

ALAT², -Ă *adj.* (< it. *alato*) **1.** (livr.) Înaripat. **2.** (livr.) Sublim. **3.** (bot.; despre organe ale plantelor) Cu aspect de aripă.

ALĂ

ALĂ¹ *s.f.* (< srb. *ala, hala*) Balaur.

ALĂ² *s.f.* (< lat. *ala*) Unitate română de cavalerie (formată din trupe auxiliare).

ALBIE

ALBIE¹ *s.f.* (< lat. *alvea*) **1.** Vas lungiuț de lemn sau de metal; covată, copaie. **2.** Portiune a unei văi acoperită, permanent sau temporar, cu apă; matcă. **3.** (reg.; p. anal.) Adâncitură între două dealuri.

ALBIE² *s.f.* (< *alb + -ie*) (inv. și reg.) Albeață; leucom.

ALBINA

ALBINA¹ *vb.* (< *alb + -ina*) (pop.) A se lumina de ziua.

ALBINA² *vb.* (< *albină + suf. -a*)

1. (Maram.) A alerga cu treburi, ca o albină. **2.** (Ban.) A-și reveni, a se însănoaști după o boală.

ALBINARE

ALBINARE¹ *s.f.* (< *albina¹*) (Olt.) Luminare de ziua; albinat.

ALBINARE² *s.f.* (< *albina²*) **1.** (Maram.)

Alergare cu treburi ca o albină. **2.** (Ban.) Revenire, însănoașire după o boală lungă.

ALBINOS

ALBINOS¹, -OASĂ *s.m.f.* (< fr. *albinos*) Persoană sau animal care suferă de albinism.

ALBINOS² *s.m.* Varietate de morun alb din Delta Dunării.

ALBIT

ALBIT¹ *s.n.* (< fr. *albite*) Mineral verzui, roșiatic sau lăptos, cu luciu sidău ori sticlos, folosit în industria ceramicii.

ALBIT², -Ă *adj.* (< *albi*) **1.** Devenit sau făcut (mai) alb; înălbit. **2.** (despre păr) Cărunt. **3.** (p. ext.; despre oameni) Îmbătrânit. **4.** (pop.) Văruit. **5.** (fig.) Curătat.

ALCĂTUI

ALCĂTUI¹ *vb.* (< magh. *alkotni*) **1.** A face, a construi, a crea. **2.** A concepe. **3.** A se preface. **4.** A lua ființă, a se forma. **5.** A forma împreună, a constitui. **6.** A aranja, a dispune.

ALCĂTUI² (< magh. *alkundī*) (reg.) A se înțelege, a se învoi.

ALCĂTUIRE

ALCĂTUIRE¹ *s.f.* (< *alcătui¹*) **1.** Construire, creare. **2.** Concepere. **3.** Transformare, prefacere. **4.** Formare, constituire. **5.** Aranjare, dispunere.

ALCĂTUIRE² *s.f.* (< *alcătui²*) (reg.) Înțelegere, învoire.

ALCĂTUIT

ALCĂTUIT¹ *s.n.* (< *alcătui¹*) Alcătuire¹.

ALCĂTUIT² *s.n.* (< *alcătui²*) Alcătuire².

ALEGA

ALEGA¹ *vb.* (< lat. *alligare*) **1.** (inv. și pop.) A (se) ține de cineva. **2.** A insista pe lângă cineva.

ALEGA² *vb.* (< fr. *alléguer*) (jur.) A invoca un fapt, o afirmație, o împrejurare spre a susține o idee sau a se justifica.

ALEGARE

ALEGARE¹ *s.f.* (< *alega¹*) **1.** (inv. și pop.) Tinere de cineva. **2.** Stăruire pe lângă cineva.

ALEGARE² *s.f.* (< *alega²*) (jur.) Invocare, în sprijin, a unui fapt, a unei afirmații, a unei împrejurări, spre a justifica ceva.

ALEGAT

ALEGAT¹, -Ă *adj.* (< *alega¹*) **1.** Care se ține de cineva. **2.** Care stăruie pe lângă cineva. **3.** Cuprins.

ALEGAT², -Ă *adj.* (< *alega²*) (jur.; despre o teorie, o opinie etc.) Invocat în sprijinul unei idei, al unei afirmații etc.

ALFA

ALFA¹ *s.m. invar.* (< gr. *alpha*, fr. *alpha*) **1.** Numele celei dintâi litere din alfabetul grecesc. **2.** (fig.) Început.

ALFA² *s.m. sg.* (< fr. *alfa*, engl. *alfa* < *halfa*) Plantă exotică din familia gramineelor, răspândită în regiunea Mării Mediterane (Algeria), din care se împletește frângii, rogojini etc. sau pentru a fabrica hârtie (*Stipa tenacissima*).

ALIAT

ALIAT¹ *s.n.* (< *alia*) Aliere; unire.

ALIAT², -Ă *s.m.f., adj.* (< *alia*) **1.** *adj.* (despre un stat) Care a încheiat un tratat de alianță. **2.** *s.m.f., adj.* (persoană, clasă, partid, stat etc.) care